

Nr 382

Av herr Carlsson i Bakeröd m. fl., om viss ändring av § 6 riksdagsordningen.

För att i görligaste mån skapa proportionell rättvisa mellan olika meningsriktningar finns för val till riksdagens andra kammare en tilläggsregel som stadgar att alla valkretsar, med undantag av Gotland, skall utse minst fem ledamöter. Skulle någon annan valkrets än Gotland enligt gällande fördelningsregel få mindre antal mandat än fem skall valkretsen erhålla »tilläggsmandat» så att den erhåller minst fem ledamöter. Denna nya regel har medfört att andra kammaren fått ett rörligt mandatantal, vilket fr. o. m. 1957 kommer att uppgå till minst 231, då åtminstone Gotland får sitt tredje mandat enligt den nya tilläggsregeln.

Denna åtgärd, som 1952 års riksdag vidtog för att skapa större proportionell rättvisa vid val till riksdagens andra kammare, bör enligt vår mening även vidtagas för förstakammarval.

Ur proportionell och allmän rättvisesynpunkt är det nämligen av stor betydelse att ett tillräckligt antal mandat finns att fördela inom valkretsen. Redan fördelningen av ett så begränsat antal mandat som fem ger med våra partiförhållanden endast en approximativ rättvisa. Desto större erinringar kan då resas om mandatantalet i någon valkrets skulle understiga detta antal. Inte minst gäller detta vid förstakammarval där d'Hondts valmetod användes. Det må i detta sammanhang nämnas att riksdagen redan år 1918, i uttalande angående ändrade grunder för första kammarens bildande, förordade sådan jämkning av valkretsindelningen för valen till denna kammare att de särskilda valkretsarnas mandatantal såvitt möjligt ökade till minst fem. För det sedermera genomförda förslaget till ny kretsindelning för första kammaren lades t. o. m. till grund önskemålet att i varje valkrets skulle väljas sex riksdagsmän.

Genom befolkningsutvecklingen har man emellertid kommit ifrån den enligt vår mening riktiga målsättningen att trygga ett tillräckligt högt mandatantal i valkretsarna. Således skall Bohuslän enligt den nuvarande regeln nästa gång endast välja fyra ledamöter.

Då vi anser att mycket starka skäl talar för de principer som varit vägledande för de beslut som 1918, 1919 och 1952 års riksdagar fattat i denna fråga, föreslår vi att den tilläggsregel som 1952 infördes för andrakammarval även bör gälla vid val till riksdagens första kammare. Därigenom skulle alla valkretsar tillförsäkras minst fem mandat.

Vi föreslår således med hänsyn till det ovan anförda,
att riksdagen måtte för sin del besluta att såsom vilande
antaga sådana ändringar av § 6 i riksdagsordningen, som
på samma sätt som gäller för val till riksdagens andra kam-
mare tillförsäkrar varje förstakammarvalkrets minst fem
mandat, samt
att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lag-
text.

Stockholm den 26 januari 1955

C. O. Carlsson

i Bakeröd

Karl Andersson

i Björkäng

Gösta Andersson

Mölnadal

Carl E. Johansson

i Torp

Ernst V. Staxäng